

Briuselis, 2021 m. lapkričio 25 d.
(OR. en)

13816/1/21
REV 1

LIMITE

TELECOM 416

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinų atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Skaitmeninės teisės ir principai – Politiniai debatai

Europos Vadovų Taryba akcentavo skaitmeninės transformacijos svarbą Europos klestėjimui, saugumui ir konkurencingumui, taip pat mūsų šalių visuomenės gerovei. Šiame kontekste ji atkreipė dėmesį į Komisijos komunikatą „2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis: Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias“ – tai žingsnis į priekį apibrėžiant Europos skaitmeninę plėtrą ateinantį dešimtmetį¹.

Skaitmeninės technologijos transformuoja kiekvieną mūsų gyvenimo aspektą ir suteikia beprecedenčių galimybių. Dėl COVID-19 pandemijos skaitmeninimo vaidmuo ir suvokimas mūsų šalių visuomenėje ir ekonomikoje iš esmės pasikeitė, o skaitmeninimo procesas paspartėjo. Tačiau dėl to taip pat padidėjo skaitmeninis atotrūkis visoje Europos Sąjungoje ne tik tarp gerai sujungtų miesto vietovių ir kaimo bei atokių teritorijų, bet ir tarp galinčių ir negalinčių visapusiškai naudotis turtinga, prieinama ir saugia skaitmenine aplinka.

¹ 2021 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos narių pareiškimas.

Didelės skaitmeninės bendrovės tampa vis įtakingesnės, o jų verslo modeliai ir išplitusi mūsų duomenų kontrolė suteikia joms gebėjimą daryti įtaką mūsų demokratiniam procesui. Dėl skaitmeninių technologijų didėja atotrūkis tarp skurstančių ir privilegijuotų asmenų, jos kelia įvairią riziką, susijusią su sauga, saugumu ir galimybėmis, taip pat pagrindinių teisių apribojimu. Privatumo pažeidimai, neteisėto turinio ir produktų plitimas, dezinformacijos ir kibernetinių nusikaltimų plitimas, masinio piliečių sekimo rizika, cenzūra internete, algoritmų šališkumas gali kliudyti teisingam ir nediskriminuojančiam privačių ir viešųjų paslaugų teikimui piliečiams ir šie reiškiniai vis labiau plinta. Šios problemos gali padaryti žalos Europos visuomenės gyvensenai ir modeliui. Tam tikru mastu skaitmeninė transformacija primena istorinius pokyčius, kai technologijos ir progresas padarė įtaką mūsų šalių visuomenės struktūrai.

ES turi galimybę ir pareigą padėti savo piliečiams žengti į skaitmeninės visuomenės epochą, kurioje žmonės turi įveikti savo skaitmeninį nesubrendimą, kad suvoktų savo skaitmenines teises, o vyriausybės gali aiškiai apibrėžti, ko jos tikisi iš technologijų teikėjų, kad būtų užtikrintos tiek asmens teisės bei laisvės, tiek sukurta aplinka, kurioje būtų galima reaguoti į skubius visuomeninius iššūkius.

Kaip paaiškinta 2030 m. skaitmeninės politikos kelrodyje, ES yra suformavusi skaitmeniniu požiūriu iki 2030 m. transformuotos Europos viziją, grindžiamą europinėmis vertybėmis. Pati Europa įtrauks novatoriškas įmones ir įgalintus piliečius į įtraukią, klestinčią, tvarią ir į žmogų orientuotą skaitmeninę visuomenę. Neseniai patvirtintas „Skaitmeninio dešimtmečio kelias“ yra pirmas žingsnis siekiant toliau stiprinti mūsų skaitmeninę lyderystę ir piliečių bei įmonių įgalėjimą, tokiu būdu skaitmeninimą Europoje paverčiant ekonomikos augimo ir socialinės gerovės varomąją jėgą. Komisija šiuo metu atlieka su skaitmeninėmis teisėmis ir principais susijusį darbą, kuriuo bus užtikrinta tvari, į žmogų orientuota ir vertybėmis grindžiama transformacija, ji taip pat planuoja ne vėliau kaip šių metų pabaigoje pateikti pasiūlymą, kuris būtų išdėstytas bendroje iškilmingoje deklaracijoje.

ES skaitmenines teises ir principus išdėstanti deklaracija turėtų tapti visiems europiečiams skirta orientacine sistema, ji turėtų informuoti juos apie jų teises, laisves ir principus, įtvirtintus Europos Sąjungos teisinėje sistemoje, ir ji turėtų juos šiuo atžvilgiu įgalinti, taip pat padėti užtikrinti, kad šių teisių, laisvių ir principų būtų laikomasi internete tokiu pačiu būdu, kaip jų laikomasi realiame gyvenime. Ja turėtų vadovautis politikos formuotojai dėdami bendras pastangas nustatyti europinį kelią, kuriuo būtų žengiama kuriant tvarų, į žmogų orientuotą skaitmeninį pasaulį, ir ja turi būti tvirtai remiamasi nustatant ES politikos intervencines priemones, kurių imamasi siekiant Europos skaitmeninės transformacijos. Todėl ši deklaracija taip pat galėtų tapti visuotiniu lyginamuoju standartu sprendžiant visuomeninius ir etinius klausimus, kylančius dėl skaitmeninės transformacijos.

Po to, kai Komisija šią iniciatyva pirmą kartą paskelbė šių metų kovo mėn. Komunikate dėl skaitmeninės politikos kelrodžio, ji aktyviai bendradarbiauja su piliečiais ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad suteiktų jiems žodį. 2021 m. gegužės mėn. Komisija internete paskelbė plataus masto viešas konsultacijas dėl skaitmeninių principų rinkinio projekto, grindžiamas tam tikromis pagrindinėmis sritimis, atitinkančiomis Komunikate dėl skaitmeninės politikos kelrodžio nustatytas sritis: visuotinė prieiga prie interneto paslaugų, visuotinis skaitmeninis švietimas ir įgūdžiai, kad žmonės galėtų aktyviai dalyvauti visuomenėje ir demokratinuose procesuose, prieinamos ir į žmogų orientuotos skaitmeninės viešosios paslaugos ir administravimas, skaitmeninių sveikatos priežiūros paslaugų prieiga, atvira, saugi ir patikima internetinė aplinka, vaikų ir jaunimo apsauga ir įgalinimas interneto erdvėje, Europos skaitmeninė tapatybė, prieiga prie klimato ir aplinką tausojančių skaitmeninių prietaisų, sistemų ir paslaugų ir į žmogų orientuotų algoritmų etikos principai.

Komisija taip pat surengė dalyvaujamuosius praktinius seminarus, į kuriuos kviečiama pilietinė visuomenė, tikslinius pokalbius ir konsultacijas su vaikais bei jų ugdytojais. Be to, ji surengė Eurobarometro tyrimą, kad surinktų nuomones visose valstybėse narėse ir visose įvairiose amžiaus grupėse, ypač daug dėmesio skiriant jaunimui ir skirtingos socialinės kilmės asmenims. Ši konsultavimo veikla padėjo suformuluoti deklaracijos projektą, kurį Komisija pristatys po TTE Tarybos posėdžio.

- Vykdamas konsultacijas paaiškėjo, kad Europos deklaracijai dėl skaitmeninių teisių ir principų plačiai pritariama. Eurobarometro tyrimo rezultatai parodė, kad daug piliečių (82 %) mano, kad būtų naudinga parengti ir propaguoti bendrą Europos skaitmeninės visuomenės viziją, kurioje būtų pateiktas teisių, principų ir vertybių sąrašas.
- Be to, 77 % piliečių nurodė, kad jie pageidauja sužinoti daugiau apie savo teises internetinėje aplinkoje, tuo tarpu didelis piliečių skaičius (34 %) taip pat nurodė, kad jie nežino, kad internete taip pat turi būti gerbiamos tokios jų teisės, kaip saviraiškos laisvė, privatumas ir nediskriminavimas.
- Viešose konsultacijose dalyvavę respondentai dažnai pabrėžė, kad Europos skaitmeninė visuomenė turi būti grindžiama europinėmis vertybėmis ir kad bus labai svarbu, kad skaitmeninė visuomenė europiniu būdu nė vieno nepalikėtų nuošalyje.

Į konsultacijų rezultatus bus atsižvelgta rengiant pasiūlymą dėl Europos deklaracijos dėl skaitmeninių teisių ir principų. Deklaracija taip pat bus grindžiama naujausiomis deklaracijomis (pvz., Lisabonos deklaracija, Berlyno deklaracija ir Talino deklaracija), tokiomis valstybių narių iniciatyvomis kaip Ispanijos skaitmeninių teisių chartija, Italijos deklaracija dėl teisių internete, Portugalijos žmogaus teisių skaitmeniniame amžiuje chartija, Danijos baltąja knyga dėl geresnių socialinių ryšių su technologijų milžinėmis arba Slovėnijos, Čekijos, Slovakijos ir Austrijos parengtu neoficialiu dokumentu „Teisinės valstybės principo propagavimas skaitmeninėje erdvėje. Žmogaus teisėmis grindžiamas požiūris į naujas ir besiformuojančias skaitmenines technologijas“.

Atsižvelgiant į šią informaciją, ministrų prašoma atsakyti į šiuos diskusijai skirtus klausimus:

1. Ar Europos deklaracijoje dėl skaitmeninių teisių ir principų turėtų būti išdėstyti tolesni veiksmai, kurių turėtų būti imtasi kitą dešimtmetį, ir ar ji turėtų būti pirmasis žingsnis nustatant visuotinį lyginamąjį standartą kartu su tais partneriais, kurie pripažįsta ES demokratines vertybes?
2. Ar pritariate tam, kad pirmiau apibūdintos sritys yra geras pagrindas parengti visa apimančią deklaraciją dėl skaitmeninių principų, skirtų skaitmeniniam dešimtmečiui?